

Justitiedepartementet
Enheten för domstols- och åklagarfrågor

Yttrande över Domstolsverkets promemoria Några processrättsliga reformer i allmän domstol

Ju2023/01245

Svea hovrätt välkomnar de initiativ till ny lagstiftning som tas upp i promemorian och ställer sig bakom resonemangen som förs om behovet av att skapa en mer effektiv och ändamålsenlig rättsprocess. I det senare ligger också behovet av att ta om hand de rättssäkerhetsaspekter som berörs.

Hovrätten inser att man inom ramen för en dylik promemoria inte i alla avseenden kan göra ett så allsidigt och grundligt arbete som, i vart fall i vissa frågor, vore önskvärd. För ett sådant arbete krävs en offentlig utredning där experter eller sakkunniga medverkar.

I detta ljus och med hänsyn till de intressen som hovrätten har att bevaka har hovrätten följande synpunkter.

Utökade möjligheter att delta genom videolänk vid sammanträden

Parter och andra aktörers möjlighet att delta genom videolänk

Hovrätten ser positivt på förslaget att utvidga möjligheten för parter och andra aktörer att inställa sig vid sammanträden genom ljud- och bildöverföring. Däremot anser hovrätten att ett deltagande genom enbart ljudöverföring inte bör begränsas.

Hovrätten håller med om att huvudregeln alltså ska vara att ett deltagande sker genom att personen i fråga är med i rättssalen. Enligt hovrätten bör detta dock i lagtext inte formuleras som en *utgångspunkt*. Det i förslaget valda uttrycket torde vara ovanligt i författning och synes inte förekomma i ett sådant sammanhang som det här är fråga om. Det nämnda uttrycket är i sig vagt och ger inte någon egentlig ledning. Enligt hovrätten behövs inte heller en sådan reglering för att åstadkomma det som eftersträvas.

Enligt hovrätten torde det vara tillfyllest att i lagtext ange en ny förutsättning i stil med den som föreslås som en ny punkt 1 i 5 kap. 10 § tredje stycket rättegångsbalken. Hovrätten förordar dock att uttrycket *ändamålsenlig handläggning* av målet då kommer till användning, snarare än det föreslagna *effektiv handläggning* eftersom det förstnämnda är mer träffande. I författningskommentaren till en sådan bestämmelse kan man

utveckla var gränserna bör gå och ange några exempel på när det typiskt sätt är lämpligt – eller olämpligt – att deltagande sker på ett visst sätt.

När det gäller den föreslagna begränsningen av möjligheten att närvara genom ljudöverföring ser hovrätten inte skäl att begränsa denna möjlighet i förhållande till vad som gäller i dag. Det bör vara upp till rätten att i varje enskilt fall bedöma vilket inställesätt som är lämpligt. I denna bedömning ligger bl.a. att hovrätten anser att tilltrosregleringen, som den ser ut i dag, inte innebär sådana svårigheter att denna möjlighet att närvara vid en förhandling bör begränsas.

Rättens möjlighet att delta genom videolänk

Hovrätten instämmer i att det vore lämpligt att i lag reglera rättens inställesätt vid offentliga sammanträden.

Hovrätten ställer sig också bakom ståndpunkten att rättens ledamöter som huvudregel ska närvara personligen i rättssalen. Enligt hovrätten torde det endast i undantagsfall finnas tillräckligt goda skäl för att någon av rättens ledamöter ska få delta på distans och det är högst tveksamt att rättens ordförande i någon situation bör ha denna möjlighet. Möjligen bör det göras åtskillnad mellan juristdomare och nämndemän; ett spørsmål som inte berörs närmare i promemorian.

De frågeställningar som infinner sig med anledning av förslagen i den här delen av promemorian är mångfacetterade och berör sådant som förtroendet för rättsväsendet och bemötande, rättssäkerhetsaspekter, ansvaret för ordningen och stämningen i rättssalen, informationssäkerhet och offentlighetsprincipen. Enligt hovrätten lämpar sig dessa frågor väl för en offentlig utredning där de mer omsorgsfullt kan belysas och diskuteras.

Ansökningsavgifter i fler mål

Beträffande förslaget om ansökningsavgifter i fler mål ställer sig hovrätten bakom resonemangen som förslaget grundar sig på och tillstyrker det.

Utvidgade möjligheter att avgöra enklare brottmål i endomarsits

Hovrätten har inte någon invändning i sak mot att i tingsrätt utvidga möjligheten att avgöra enklare brottmål med en domare utan nämndemän.

Ett naturligt steg i den riktningen vore enligt hovrätten att formulera en regel som ligger i linje med vad som föreskrivs för en huvudförhandling i samband med en häktningförhandling (se 1 kap. 3 b § tredje stycket rättegångsbalken). Någon annan ordning än den som gäller redan i dag bör enligt hovrättens mening kräva en mer djupgående analys.

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättslagmannen Niklas Wågnert, hovrättsrådet Magdalena Sivall och tf. hovrättsassessorn Mathilda Kilander Letsch, föredragande.

Niklas Wågnert

Mathilda Kilander Letsch